

AVRUPA KONSEYİ BAKANLAR KOMİTESİ

İDARİ YAPTIRIMLAR HAKKINDA ÜYE DEVLETLERE YÖNELİK BAKANLAR KOMİTESİ

TAVSİYE KARARI No. R (91) 1

(13 Şubat 1991 tarihinde Delegeler Komitesinin 452.
Toplantısında Bakanlar Komitesi tarafından
kabul edilmiştir)

Unofficial translation to Turkish: Recommendation No. R(91)1 of the Committee of Ministers to member States on administrative sanctions (Adopted by the Committee of Ministers on 13 February 1991, at the 452nd meeting of the Ministers' Deputies)

Text originated by, and used with the permission of, the Council of Europe. This unofficial translation is published by arrangement with the Council of Europe and with financial support of the European Union within the EU-CoE Joint Project on Improving the Effectiveness of the Administrative Judiciary and Strengthening the Institutional Capacity of Council of State, but under the sole responsibility of the translator.

Bu yayının orijinali Avrupa Konseyi tarafından hazırlanmış ve Konseyin izniyle kullanılmıştır. Bu resmî olmayan çeviri, Avrupa Konseyinin düzenlemesiyle basılmış olup, "İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi" AB-AK Ortak Projesi kapsamında, Avrupa Birliği'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. Çevirmenin yegâne sorumluluğu altındadır.

Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Tüzüğü 15.b Maddesi hükümleri uyarınca,

Avrupa Konseyinin amacının üyeleri arasında daha çok birlik sağlamak olduğunu göz önünde bulundurarak ;

İdari makamların, devlet idaresinin büyümesinin ve suç olmaktan çıkarmaya (*dekriminalizasyon*) yönelik belirgin eğilimin bir sonucu olarak kayda değer ölçüde yaptırım yetkileri bulunduğunu dikkate alarak;

Bireyin korunması bakımından, idari yaptırımlardaki artışın bir dizi ilkeye tabi tutularak sınırlandırılmasının arzu edilir olduğunu dikkate alarak;

(77) 31 sayılı Kararında belirtilen, idari makamların işlemleriyle ilgili olarak bireyin korunması hususunu düzenleyen genel ilkeler ile (80) 2 sayılı Tavsiye Kararında yer alan, idari makamların takdir yetkisini kullanmasına dair ilkeleri hatırdta tutarak;

İdari bir yaptırım getiren idari işlemlerin ilave teminatlarla tabi olması gerektiğini dikkate alarak,

Üye devletlerin hükûmetlerine, yasa ve uygulamalarında bu Tavsiye Kararı'nda yer alan ilkelerin yol göstermesini tavsiye eder.

Kapsam

Bu Tavsiye Kararı, geçerli kurallara aykırı tasarruf sebebiyle kişileri, para cezası ya da parasal olan veya olmayan herhangi bir cezai tedbir yoluyla cezalandıran idari işlemler için geçerlidir.

Bu cezalar bundan böyle idari yaptırım olarak nitelendirilecektir.

Aşağıda belirtilenler idari yaptırım addedilmez:

- Bir ceza kovuşturması neticesinde idari makamların almak zorunda olduğu tedbirler;
- Disiplin cezaları.

Bu ilkelerin uygulanmasında iyi ve etkili idare koşulları ile temel kamu yararları dikkate alınmalıdır. Bu koşulların, özel durumlarda ya da kamu idaresinin spesifik alanlarında söz konusu ilkelerin birinin ya da daha fazlasının değiştirilmesini (ya da hariç tutulmasını) gerekli kılmaları hâlinde, bu Tavsiye Kararı'nın genel amaçları doğrultusunda, mümkün olan en yüksek seviyede eşitliğe saygının gözetilebilmesi için her tür gayret sarf edilmelidir.

İlkeler

Birinci İlke

Uygulanabilir idari yaptırımlar ve bunların hangi koşullarda uygulanabileceği yasada belirlenir.

İkinci İlke

1. Uygulandığı tarihte geçerli kurallara aykırı bir tasarruf teşkil etmeyen bir fiil nedeniyle hiçbir idari yaptırım getirilemez. Fiilin gerçekleştiği tarihte daha hafif bir yaptırımın yürürlükte olduğu hâllerde, sonradan getirilen daha ağır bir yaptırım uygulanamaz.

2. Bu fiilden sonra yürürlüğe giren daha az sertlikte hükümler, idari makam

tarafından yaptırım uygulanması düşünölen kişinin lehine kullanılmalıdır.

Üçüncü İlke

1. Bir kişi aynı fiil sebebiyle, aynı hukuk kuralına ya da aynı toplumsal yararı kollayan kurallara istinaden iki kere cezalandırılmaz.
2. Aynı fiilin iki ya da daha fazla idari makamın eylemine yol açması durumunda, bariz toplumsal yararları kollayan hukuk kurallarına istinaden, her bir makam aynı fiil için daha önce getirilmiş olan tüm yaptırımları dikkate alır.

Dördüncü İlke

1. Geçerli kurallara aykırı tasarruf aleyhine idari makamlar tarafından tesis edilecek tüm işlemler makul bir süre içinde gerçekleştirilir.
2. İdari makamlar, idari bir yaptırım getirilmesiyle sonuçlanabilecek bir usul başlatmışlarsa, koşullara göre makul bir hızla hareket ederler.

Beşinci İlke

Bir kişi hakkında başlatılmış olan ve idari bir yaptırım tesis edilmesiyle sonuçlanabilecek herhangi bir usul, bu usulü sona erdiren bir kararın verilmesine yol açmalıdır.

Altıncı İlke

1. (77) 31 sayılı Kararda belirtilen, idari işlemlerde adil idari usul ilkelerine ilaveten, özellikle idari yaptırım getirilmesinde aşağıdaki ilkeler geçerli olacaktır:
  - i. İdari bir yaptırım uygulanan kişiye kendisine yöneltilen suçlama hakkında bilgi verilir.
  - ii. Konunun karmaşıklığı ve kendisine uygulanabilecek yaptırımların şiddetini de dikkate alarak, kişiye savunmasını hazırlamak için yeterli süre verilir.
  - iii. Kişiye ya da temsilcisine, kendisi aleyhindeki delillerin mahiyeti hakkında bilgi verilir.
  - iv. Kişiye, herhangi bir karar alınmadan önce dinlenilme fırsatı tanınır.
  - v. Bir yaptırım getiren bir idari işlem, dayandığı gerekçeleri de içermelidir.
2. Sınırlı parasal cezalar öngörölen daha düşük önemdeki vakalarda ilgili kişinin rızasına tabi olarak ve yasalar uyarınca, 1. fıkrada belirtilen ilkelerden vazgeçilebilir.

Ancak, ilgili kişinin önerilen yaptırıma itiraz etmesi durumunda 1. fıkrada yer alan tüm güvenceler geçerli olacaktır.

Yedinci İlke

İspat yükümlölüğü idari makama aittir.

Sekizinci İlke

İdari bir yaptırım getiren bir işlem, asgari bir gereklilik olarak, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından hukukilik denetimine tabi olur.

Bu belgenin çevirisi, *İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi* projesi kapsamında Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak finanse edilmiştir.

Translation is co-funded by **the European Union, the Council of Europe and the Republic of Turkey** under the Project on *Improving the Effectiveness of the Administrative Judiciary and Strengthening the Institutional Capacity of Council of State*.